

PŘÍRUČKA

Podpora sdružování obcí a měst

za účelem výkonu
vybraných činností v rámci
integrovaných systémů
nakládání s odpady

Obsah

Cíle a účel dokumentu	3
Použité zkratky	6
1.1 Postup založení dobrovolného svazku obcí	6
1.1.1 Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí	7
1.1.2 Nabytí právní způsobilosti, registrace DSO, podnikatelská oprávnění	8
1.1.2.1 Nabytí právní způsobilosti	8
1.1.2.2 Registrace dobrovolných svazků obcí	10
1.1.2.3 Podnikatelská oprávnění	11
1.1.3 Časová a finanční náročnost založení	11
1.1.4 Vystoupení z dobrovolného svazku obcí, změna členské struktury	12
1.2 Zánik svazku obcí – výmazem z registrace	13
1.3 Rozdělení kompetencí mezi zastupitelstvo a radu obce	14
2.1 Zakládání kapitálových obchodních společností	17
2.1.1 Sepsání zakladatelského dokumentu	18
2.1.1.1 Obsah zakladatelského dokumentu společnosti s ručením omezeným	18
2.1.1.2 Obsah zakladatelského dokumentu akciové společnosti	19
2.1.2 Splacení základního kapitálu a prohlášení správce vkladu	20
2.1.3 Živnostenská oprávnění	22
2.1.4 Podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku	24
2.1.5 Časová a finanční náročnost založení	26
2.1.6 Zánik účasti společníka ve společnosti	26
2.1.7 Vstup nového společníka (akcionáře) do společnosti	27
3.1 Organizační struktura zajištění plnění určitých činností v rámci ISNO	28
Shrnutí	30

Cíle a účel dokumentu

V současné době dochází na úrovni regionů k důležitým změnám, které souvisí s předpokládaným výrazným omezením skládkování a s maximalizací recyklace a dalších forem využití odpadů (včetně využití jejich energetického potenciálu). Pro naplňování této strategie je nutno na území ČR vybudovat nová významná zařízení pro nakládání s odpady (zejména zařízení pro energetické využití odpadu – ZEVO). ZEVO jako i další zařízení pro úpravu a přepravu odpadů a jejich další zpracování (např. dotřídovací linky, překládací stanice, kompostárny apod.) budou součástí tzv. integrovaných systémů nakládání s odpady (dále jen „ISNO“), které by měly být definovány v jednotlivých regionech.

ISNO je způsob organizace odpadového hospodářství v určitém regionu, která díky nastaveným procesům a potřebným zařízením zajistí plynulý tok odpadů od jejich sběru až po konečné využití, případně bezpečné odstranění, tak, aby byla dodržena hierarchie nakládání s odpady a plněny cíle pro odpadové hospodářství vycházející z právních norem.

Koncepce ISNO vychází vždy z lokálních potřeb a podmínek, zejména technické vybavenosti území při ekonomické udržitelnosti, sociální únosnosti a současném plnění požadavků na ochranu životního prostředí.

Systém je zaměřen především na komunální a další odpady vznikající v obcích, za něž nesou obce odpovědnost jako původci odpadů podle zákona o odpadech. Celý systém by měl být dlouhodobě udržitelný a ekonomicky únosný pro obce a jejich obyvatele. Proto je žádoucí, aby klíčové procesy v ISNO byly řízeny a kontrolovány právě obcemi, respektive jejich svazky nebo jinými uskupeními obcí tak, aby obce mohly plnit svoje zákonné povinnosti a zároveň zajistily efektivní realizaci veřejné služby, kterou bezesporu hospodaření s komunálními odpady je.

Tento dokument vychází z právního stanoviska, v rámci kterého byla provedena analýza možných právních řešení, respektive nalezení nejvhodnější právní formy, která by mohla být využita k zajištění provozu některých částí ISNO, a to

jak v rámci stávající právní úpravy, tak i s ohledem na zásadní rekodifikaci soukromého práva v České republice od 1. ledna 2014.

Zmiňované právní stanovisko ve věci vhodnosti využití různých právních forem sdružování obcí a měst za účelem provozování částí ISNO lze shrnout takto: Pro zajištění některých činností, souvisejících s výkonem veřejné služby v rámci zvažovaného Integrovaného systému nakládání s odpady se jeví jako nejvhodnější právní formy dobrovolného svazku obcí (dále také „DSO“) nebo kapitálových obchodních společností – tedy společností s ručením omezeným, akciové společnosti či jejich kombinací.

Jejich základními výhodami jsou zejména:

- minimalizace rizik pro samotné obce při případném záporném finančním hospodaření DSO při naplňování povinností a činností v rámci ISNO, z důvodu jejich majetkové oddělenosti a limitace ručení za závazky těchto právnických osob,
- možnost bez omezení vyvíjet podnikatelskou i nepodnikatelskou činnost.

Zvážit je třeba též formu a podíl účasti soukromého sektoru na provozování činností v rámci ISNO, který se může účastnit přímo na jednotlivých právnických osobách spolu s obcemi nebo může poskytovat služby či dodávky obcím sdruženým za účelem naplňování činností v rámci ISNO jako externí subjekt. V této souvislosti je třeba zvážit též vliv zákona o veřejných zakázkách.

Konečně je třeba též upozornit na možnost výstavby víceúrovňové struktury realizace činností v rámci ISNO, když není vyloučeno, aby dobrovolný svazek obcí zakládal obchodní společnosti. Stejně tak lze pro různé činnosti vykonávané v rámci ISNO založit více oddělených právnických osob. Tímto způsobem může být mimo jiné dosaženo optimálního nastavení váhy a vlivu jednotlivých obcí v závislosti na specifických podmínkách v lokalitě.

Konkrétní nastavení kompetencí při výkonu činností v rámci ISNO je přitom nejčastěji závislé od obsahové náplně činnosti, kterou budou jednotlivé právnické osoby plnit, od rizik s těmito činnostmi spojenými a velikosti jednotlivých regionů, přičemž důležitým faktorem bude i sídelní struktura dotčeného regionu.

Základní schémata nastavení právních vztahů, které mohou být k plnění povinností využity, jsou následující:

- Dobrovolný svazek obcí bude vykonávat všechny určené činnosti v rámci ISNO přímo nebo prostřednictvím dodavatelů vybraných v zadávacích řízeních.
- Dobrovolný svazek obcí založí kapitálovou dceřinou společností ovládanou DSO, která bude sama vykonávat určité činnosti v rámci ISNO.
- Obce založí vedle DSO i kapitálovou obchodní společnost, mezi něž rozdělí výkon činností v rámci ISNO.
- Obce založí kapitálovou obchodní společnost, která bude sama vykonávat veškerou určenou činnost v rámci ISNO, nebo bude tuto činnost plnit prostřednictvím dalších dodavatelů.

Tento manuál má sloužit k získání přehledu povinností a náležitostí spojených se založením a činností právnických osob plnících činnosti v rámci ISNO.

Kapitoly 1 a 2 popisují způsob založení jednotlivých uvedených právnických osob (dobrovolných svazků obcí a kapitálových obchodních společností), přičemž jsou však zmíněny i základní postupy a specifika změny členské základny a zrušení a likvidace těchto právnických osob.

V navazující části, tedy v kapitole 3, jsou shrnuty možnosti organizačního uspořádání systému právnických osob plnících povinnosti plynoucí z provozu činností vázaných na zajištění veřejné služby v rámci konkrétního ISNO.

S ohledem na zásadní rekodifikaci soukromého práva, která s největší pravděpodobností nabude účinnosti k 1. lednu 2014, je pak třeba otázky vyplývající z předmětu této studie posuzovat jak podle stávající právní úpravy, tak i podle úpravy nové. Předkládaná studie přitom vychází z úpravy stávající, v těch částech, kde nová úprava přináší podstatné změny, bude tato skutečnost vždy uvedena. Pro přehlednost jsou pak tyto změny odlišeny od ostatního textu *barevnou kurzívou*.

Použité zkratky

Ve stanovisku jsou používány (nikoliv výlučně) následující zkratky s těmito významy:

DSO – dobrovolný svazek obcí

ISNO – Integrovaný systém nakládání s odpady

ObčZ – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ObchZ – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Obecní zřízení – zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Právní stanovisko – právní stanovisko ve věci vhodnosti využití různých právních forem sdružování obcí a měst za účelem provozování některých činností v rámci Integrovaných systémů nakládání s odpady

Smlouva o DSO – smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí

Zákon o obchodních korporacích –

zákon č. 90/2012, o obchodních korporacích

ZRPÚR – zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

NOZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Živnostenský zákon – zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

1.1 Postup založení dobrovolného svazku obcí

Úprava dobrovolných svazků obcí je obsažena především v ustanoveních § 46 odst. 2 písm. b) a §§ 49 až 53 Obecního zřízení, podpůrně se pak použijí ustanovení § 20i a § 20j ObčZ upravující zájmová sdružení právnických osob. Hospodaření DSO pak upravuje ZRPÚR.

V souvislosti s tímto legislativním zakotvením dobrovolných svazků obcí je zejména třeba upozornit, že v důsledku probíhající rekodifikace občanského práva nebude možné od 1. ledna 2014 nadále podpůrně použít uvedená ustanovení ObčZ, přičemž však doposud není schválena novela, která by tuto situaci s konečnou platností řešila. S ohledem na dikci § 3051 NOZ se dá však očekávat, že jako subsidiární úprava DSO bude používána úprava spolku dle §§ 214 – 302 NOZ.

1.1.1 Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí

V souladu s ustanovením § 46 odst. 2 písm. b) Obecního zřízení se DSO zakládá **smlouvou o vytvoření dobrovolného svazku obcí**. Příprava této smlouvy, tedy musí být prvním krokem, který je třeba v rámci zakladatelského jednání učinit.

V souladu s ustanovením § 51 Obecního zřízení, je obec návrhem smlouvy vázána ode dne **jeho schválení zastupitelstvem obce** do dne stanoveného pro přijetí návrhu smlouvy, pokud jiná obec, které je návrh smlouvy určen, jej neodmítne před uplynutím lhůty pro přijetí návrhu. Smlouva je účinná dnem přijetí jejího návrhu všemi účastníky, nestanoví-li smlouva jinak.

Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí musí vždy obsahovat obecné náležitosti smlouvy, tedy vymezení jednotlivých účastníků smlouvy (název, sídlo, identifikační číslo) včetně uvedení osob oprávněných jednat jménem zakladatelů (obvykle starostové), projevu vůle založit dobrovolný svazek obcí včetně vymezení názvu, sídla a předmětu činnosti svazku, datum a podpisy.

Povinnou přílohu smlouvy o DSO tvoří v souladu s ustanovením § 50 odst. 2 Obecního zřízení **stanovy**, v nichž musí být obsaženy nejméně následující údaje:

- a) název a sídlo členů svazku obcí,
- b) název a sídlo svazku obcí a předmět jeho činnosti,
- c) orgány svazku obcí, způsob jejich ustavování, jejich působnost a způsob jejich rozhodování včetně určení nejméně tříčlenného orgánu svazku obcí, který schvaluje účetní závěrku svazku obcí sestavenou k rozvahovému dni podle zákona o účetnictví,

- d) majetek členů svazku obcí, který vkládají do svazku obcí,
- e) zdroje příjmů svazku obcí,
- f) práva a povinnosti členů svazku obcí,
- g) způsob rozdělení zisku a podíl členů na úhradě ztráty svazku obcí,
- h) podmínky přistoupení ke svazku obcí a vystoupení z něj, včetně vypořádání majetkového podílu,
- i) obsah a rozsah kontroly svazku obcí obcemi, které svazek obcí vytvořily.

Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí včetně stanov a změny těchto dokumentů musí být schválena zastupitelstvy všech členských obcí.

Základní podmínkou založení právnické osoby ze strany obce je tedy přijetí příslušného rozhodnutí ze strany zastupitelstva, přičemž tento požadavek jasně vyplývá z ustanovení § 84 odst. 2 písm. e) Obecního zřízení, podle kterého je v kompetenci zastupitelstva obce mimo jiné:

- rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakladací smlouvy a stanov a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách,
- delegovat zástupce obce, na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast a
- rozhodovat o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce.

1.1.2 Nabytí právní způsobilosti, registrace DSO, podnikatelská oprávnění

1.1.2.1 Nabytí právní způsobilosti

Otázka nabytí právní způsobilosti a způsob registrace dobrovolných svazků obcí se řídí ustanoveními občanského zákoníku, konkrétně jeho §§ 20i a 20j.

Z těchto ustanovení vyplývá, že DSO **nabývá právní způsobilosti zápisem do registru zájmových sdružení právnických osob** vedeného u krajského úřadu příslušného podle sídla svazku obcí.

Jaká bude právní úprava registrace platná od prvního ledna 2014, není přitom doposud zřejmé. Tuto informaci zatím nejsou schopny poskytnout ani soudy, ani krajské úřady, jakožto současné registrační autority. Nejpravděpodobnější však je, že od roku 2014 budou registraci provádět rejstříkové, tedy krajské soudy. Stejně jako v současnosti pak nabude DSO právní způsobilosti zápisem do rejstříku, v daném případě pravděpodobně obchodního rejstříku dle § 42 odst. 1 písm. c) zákona o veřejných rejstřících, jehož návrh je v současnosti ve třetím čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

Z uvedeného by také měla vyplývat změna, že po prvním lednu 2014 budou po DSO pro účely zápisu pravděpodobně požadovány standardní doklady jako v případě obchodních společností, jako jsou souhlasy a čestná prohlášení osob zapisovaných jako členů nebo funkcionářů statutárních orgánů DSO a notářská ověření některých dokumentů.

Oproti současnosti pak bude v souladu s § 126 NOZ, rejstřík veden jako veřejný, tedy údaje v něm budou k nahlédnutí i třetím osobám.¹⁾

¹⁾ Obchodní rejstřík by podle uvedeného návrhu zákona měl obsahovat zejména tyto údaje:

- a) sídlo,
- b) předmět podnikání,
- c) právní formu právnické osoby,
- d) den vzniku a zániku právnické osoby,
- e) identifikační číslo osoby, které zapsané osobě přidělí rejstříkový soud,
- f) název statutárního orgánu, neplatí-li ze zákona, počet členů statutárního orgánu, jméno a sídlo nebo adresu místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je členem statutárního orgánu, s uvedením způsobu, jak za právnickou osobu jedná, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem statutárního orgánu právnická osoba, také jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje,
- g) má-li být zřízen kontrolní orgán, jeho název, neplatí-li ze zákona, počet členů kontrolního orgánu, jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, nebo sídlo osoby, která je členem kontrolního orgánu, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem kontrolního orgánu právnická osoba, také jméno a adresu místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje,
- h) jméno a adresu místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, prokuristy, jakož i způsob, jakým jedná, včetně uvedení údaje o tom, že se prokura vztahuje jen na určitou pobočku nebo na určitý závod, jejich identifikace a údaj o tom, zda je prokurista oprávněn zcizit nebo zatížit nemovitou věc,
- i) údaj o tom, že právnická osoba má zapsán status veřejné prospěšnosti a kdy jí byl přiznán, údaj o tom, že bylo zahájeno řízení o odnětí statusu, a údaj o tom, kdy byl tento status vymazán, a důvod jeho odnětí,
- j) další skutečnost, o které to stanoví tento nebo jiný zákon, nebo jiná důležitá skutečnost, o jejíž zápis požádá zapsaná osoba, má-li na takovém zápisu právní zájem, a
- k) den, k němuž byl zápis proveden.

1.1.2.2 Registrace dobrovolných svazků obcí

Podle současné úpravy obsahuje registr dobrovolných svazků obcí následující údaje:

1. název svazku obcí,
2. sídlo svazku obcí,
3. identifikační číslo osoby (IČO) svazku obcí – nadále jej přiděluje Český statistický úřad, a to následně po zápisu do registru zájmových sdružení právnických osob,
4. předmět činnosti svazku obcí,
5. orgány, kterými svazek obcí jedná,
6. jméno a adresa trvalého pobytu osob vykonávajících jejich působnost.

Pro úspěšné provedení zápisu nového svazku obcí do registru je třeba příslušnému krajskému úřadu předložit:

- **návrh na zápis svazku obcí do registru zájmových sdružení právnických osob** podepsaný osobou, která je k podání návrhu zmocněna zakladateli,
- **zmocnění** osoby, která je oprávněna podat návrh na zápis svazku obcí do registru (může být i součástí zakladatelských dokumentů),
- **smlouvu o vytvoření dobrovolného svazku obcí a stanov** s podpisy osob oprávněných jednat jménem zakladatelů,
- **usnesení zastupitelstev všech členských obcí** o schválení smlouvy a stanov,
- **určení osob vykonávajících působnost orgánů, jimiž svazek obcí jedná**, s uvedením jejich jména, příjmení a adresy trvalého pobytu,
- **doklad o oprávněnosti osoby k jednání jménem člena** (obvykle usnesení zastupitelstva o zvolení starosty obce).

V případě, že by došlo ke změnám zapsaných údajů, je tuto skutečnost orgán jednajícím jménem DSO oznámit a změny údajů uvedených pod body 1–6 doložit následujícím způsobem:

- v případě změny údajů uvedených v bodech 1., 2., 4. a 5. je nezbytné doložit doklad o změně stanov včetně usnesení zastupitelstev všech členských obcí o schválení této změny,
- v případě změny údajů uvedených v bodě 3. je nezbytné doložit doklad o přidělení IČO Českým statistickým úřadem, tj. oznámení ekonomického subjektu,
- v případě změny údajů uvedených v bodě 6. je nezbytné doložit doklad o ustanovení osob vykonávajících působnost orgánů, kterými svazek obcí jedná, v souladu se stanovami.

Všechny doklady se předkládají v originále nebo ověřené kopii.

1.1.2.3 Podnikatelská oprávnění

Stejně jako na ostatní právnické osoby, vztahuje se i na DSO v případě výkonu podnikatelské činnosti, povinnost získat pro takovou činnost podnikatelské oprávnění.

Pokud by tedy DSO vykonával podnikatelskou činnost v oblasti nakládání s odpady přímo a nikoli tedy pouze prostřednictvím služeb třetích osob, ať již přímo DSO vlastněných nebo na obcích zcela nezávislých, musel by získat za tímto účelem příslušná živnostenská oprávnění.

Detailní popis procesu jejich získání je pak obsažen v části týkající se kapitálových společností, článku 3.1.3 tohoto manuálu.

1.1.3. Časová a finanční náročnost založení

Časově nejnáročnější fází je vyjednání obsahu smlouvy o založení DSO a její následné schválení všemi příslušnými obcemi, přičemž pro její schválení musí být dán dostatečný časový prostor, tak aby jej byla schopna posoudit zejména zastupitelstva jednotlivých obcí.

V okamžiku, kdy jsou všechny podklady pro registraci připraveny, je možno podat návrh na zápis do registru, přičemž tento úkon stejně jako i jiné úkony spojené se zápisy a výmazy z registru nepodléhají žádnému správnímu poplatku a lhůta pro jejich vyřízení je 30 dní.

Od roku 2014 však bude pravděpodobně i zápis DSO podléhat poplatku ve standardní výši jako při zápisu obchodních společností, naopak se dá očekávat zkrácení lhůty pro provedení zápisu.

Lhůta pro vyřízení živnostenských oprávnění je 5 pracovních dní, pokud by však bylo žádáno o vydání koncese (například pro dopravu velkými vozidly nad 3,5 tuny), tak se tato lhůta prodlužuje na 30 dní. Správní poplatek činí 1 000 Kč.

Výhodou DSO oproti kapitálovým společnostem je pak skutečnost, že se v jejich případě neskládá základní kapitál a tedy ani práva a povinnosti jednotlivých obcí se neodvíjejí od výše jejich podílu na základním kapitálu a je možné je stanovit na základě jiných, volně zvolených kritérií.

Po založení společnosti, je třeba neopomenout povinnosti nově založeného subjektu vůči Finančnímu úřadu a správě sociálního zabezpečení.

1.1.4 Vystoupení z dobrovolného svazku obcí, změna členské struktury

Otázka vystoupení z dobrovolného svazku obcí ani přistoupení do něj není zákonem regulováno. Úprava podmínek přistoupení i vystoupení z DSO tak musí být upravena ve smlouvě o vytvoření dobrovolného svazku obcí nebo stanovách DSO, které mohou stanovit významná omezení změny členské struktury. **Tato omezení pro přístup a výstup z DSO mohou být v zásadě jakéhokoli charakteru, nesmí však být diskriminační a musí být odůvodnitelná. Součástí této úpravy musí být také určení způsobu majetkového vypořádání, pokud dojde k vystoupení některého člena z DSO.**

1.2 Zánik svazku obcí – výmazem z registrace

Před zánikem svazku obcí se vyžaduje jeho likvidace, jestliže jmění svazku obcí nepřechází na právního nástupce – pro likvidaci svazku obcí se přiměřeně použijí ustanovení obchodního zákoníku upravující likvidaci obchodních společností, která je obsažena v § 70 a následujících obchodního zákoníku. Od okamžiku vstupu svazku obcí do likvidace musí svazek obcí užívat svůj název s dovětkem „v likvidaci“ a tuto skutečnost je třeba vyznačit též v registru včetně zapsání osoby likvidátora. K oznámení vstupu svazku obcí do likvidace je třeba připojit:

1. usnesení zastupitelstev všech členských obcí o schválení zrušení svazku obcí s likvidací,
2. doklad o jmenování likvidátora v souladu s § 71 odst. 1 obchodního zákoníku.

Po provedení likvidace je možné provést výmaz svazku obcí z registru. K výmazu svazku obcí z registru je třeba předložit:

1. zprávu o průběhu likvidace schválenou nejvyšší orgánem svazku obcí,
2. souhlas správce daně s výmazem (viz § 238 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů),
3. návrh likvidátora na výmaz svazku obcí z registru.

S ohledem na chybějící právní úpravu vztahující se ke zrušení svazku obcí bez likvidace, je tato varianta zrušení společnosti v současnosti nepraktická a je obecně doporučováno volit postup zrušení svazku obcí s likvidací, a to jak za současného legislativního stavu, tak i za očekávaného právního stavu po prvním lednu 2014.

Závěrem je však třeba opět upozornit, že uvedený seznam listin předkládaných krajským úřadům je platný pouze pro období roku 2013, přičemž k 1. lednu 2014 nelze vyloučit částečnou změnu požadavků na skutečnosti při registraci DSO doložené.

1.3 Rozdělení kompetencí mezi zastupitelstvo a radu obce

Z výše uvedeného, zejména z textu ustanovení § 84 Obecního zřízení, je zřejmé, že o **podstatných záležitostech právnických osob, je jako jediné oprávněno rozhodovat konkrétní zastupitelstvo obce**. Ve vztahu k těmto osobám vykonává zastupitelstvo obce za obec funkci zřizovatele. Jak plyne z ustanovení § 102 odst. 2 písm. b) Obecního zřízení, činí v ostatních věcech, které nejsou v souladu s ustanovením § 84 odst. 2 Obecního zřízení vyhrazeny zastupitelstvu obce, úkony ve vztahu k osobám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce, rada obce.

Pokud by zastupitelstvo o výše uvedených záležitostech, které jsou v jeho výhradní kompetenci, nerozhodlo, byly by právní úkony osob, které se jednání orgánů uvedených právnických osob účastnily, považovány od počátku za neplatné a přihlíželo by se k nim, jako by se jich zástupce obce neúčastnil.

Zastupitelstvo obce by tedy mělo vždy přijmout tato rozhodnutí:

- rozhodnutí o členství obce v zakládané právní osobě, respektive rozhodnutí o tom, že se má obec stát zakladatelem právní osoby,
- rozhodnutí o souhlasu obce se zakladatelskými dokumenty právní osoby a s jejími stanovami,
- rozhodnutí o zmocnění starosty obce nebo jiné osoby k jednání jménem obce na ustavující valné hromadě nebo v jiném orgánu zastupujícím členy právní osoby; tato delegace přitom může být jednorázová, nebo i na delší časové období a
- rozhodnutí o delegaci zástupců obce do orgánů právní osoby.

Zastupitelstvo obce pak má také významné postavení při rozhodování o nakládání s majetkem, který byl do DSO obcí vložen (blíže viz čl. 2.3.2 Právního stanoviska), a jenž tedy zůstal ve vlastnictví obce. Tímto majetkem mohou být jak movité, tak i nemovité věci a hotovostní či bezhotovostní finanční prostředky. Jako o vkladu lze zřejmě uvažovat i o právu nebo pohledávce, které jsou jako vklad připuštěny u obchodních společností. Vkladem však nemůže být zřejmě

taková pohledávka, která je vázána na osobu věřitele, jejíž obsah by se vkladem změnil, popř. odporoval-li by vklad dohodě s dlužníkem. V případě vkladu některých práv by pak mohl být nezbytný i souhlas třetích osob s jejich vkladem. Naopak je třeba dovodit, že jsou zřejmě vyloučeny vklady spočívající v závazcích týkajících se provedení prací nebo v poskytnutí služeb.

U všech druhů nepeněžitých vkladů do DSO se pak kloníme k názoru, ačkoli tak zákon v úpravě DSO výslovně nestanoví, že hodnota těchto vkladů musí být určena znaleckým posudkem, obdobně jako v případě akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným.

Pro případ vkladu pohledávky, je významné nové ustanovení § 21 odst. 2 Zákona o obchodních korporacích, že vkladatel ručí za dobytost pohledávky do výše jejího ocenění.

Jelikož je s nepeněžitými vklady spojena celá řada komplikací, jejichž společným jmenovatelem je nutnost zabránit fiktivnímu nadhodnocení zdrojů společnosti v podobě vkladu, který nebude mít pro společnost takovou skutečnou hodnotu, jaká je deklarována v zakládacích dokumentech společnosti, je také v zakládacích dokumentech DSO možno vkládání nepeněžitýho majetku omezit (například jen na nemovitosti nebo jinak specifikované hmotné věci), nebo i zcela vyloučit.

Konečně s ohledem na dále uvedené ustanovení § 85 Obecního zřízení by o nakládání s vloženými pohledávkami a právy musely rozhodovat přímo orgány obce a nikoli DSO, do kterého byl tento majetek vložen, což dále problematizuje praktický přínos takového majetku pro plnění funkcí DSO.

Orgány svazku obcí mohou s majetkem nakládat jen v souladu s majetkovými právy, která na ně členská obec přenesla podle stanov svazku obcí, přičemž však **ta majetková práva, která jsou vyhrazena obecnímu zastupitelstvu** (viz § 85 Obecního zřízení), **nelze převést na orgány DSO**. Jedná se o tato práva:

- a) nabytí a převod nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, převod bytů a nebytových prostorů z majetku obce,

- b) poskytování věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce,
- c) poskytování dotací nad 50 000 Kč v jednotlivých případech občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným fyzickým nebo právnickým osobám působícím v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, sociálních služeb, podpory rodin, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany životního prostředí,
- d) uzavření smlouvy o sdružení a poskytování majetkových hodnot podle smlouvy o sdružení, jehož je obec účastníkem,
- e) peněžité i nepeněžité vklady do právnických osob,
- f) vzdání se práva a prominutí pohledávky vyšší než 20 000 Kč,
- g) zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 20 000 Kč,
- h) dohody o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců,
- i) postoupení pohledávky vyšší než 20 000 Kč,
- j) uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky, o poskytnutí dotace, o převzetí dluhu, o převzetí ručitého závazku, o přistoupení k závazku a smlouvy o sdružení,
- k) zastavení nemovitých věcí.

Odborná literatura pak dovozuje z ustanovení § 50 odst. 2 Obecního zřízení stanovícího, že „*přílohou smlouvy o vytvoření svazku obcí jsou jeho stanovy, v nichž musí být uvedeno... majetek členů svazku obcí, který vkládají do svazku obcí*“, že DSO musí mít určitý majetek vložený, a dále, že takto vložený majetek nelze svazku následně darovat, aniž by předtím došlo ke změně stanov.²⁾

V případě majetku, který DSO získají vlastní činností, se však výše uvedená omezení rozhodování o tomto majetku neuplatní a DSO o nakládání s ním může rozhodovat samostatně v rámci zákonem stanovených limitů řádné správy takového majetku, tj. zejména za dodržení péče řádného hospodáře.

Jak je uvedeno již v Právním stanovisku, ZoRPÚR nespécifikuje, jakým způsobem může, nebo naopak nesmí, DSO získávat majetek svou vlastní činností,

a proto není vyloučeno, aby sama členská obec DSO převedla na DSO majetek, který by se stal majetkem DSO a DSO s ním mohl volně nakládat v režimu majetku získaného vlastní činností ve smyslu výše uvedeného § 38 ZoRPÚR.

2.1 Zakládání kapitálových obchodních společností

Prvním krokem při založení kapitálové obchodní společnosti ze strany obce nebo DSO musí být přijetí příslušného rozhodnutí, o tom, že kapitálová společnost má být založena. Toto rozhodnutí přijímá v případě obce v souladu s ustanovením § 84 odst. 2 Obecního zřízení zastupitelstvo obce, v případě DSO pak orgán tím pověřený ve stanovách DSO.

V případě, že by však obec vložila do DSO majetek ve smyslu § 38 ZRPÚR (blíže viz čl. 2.3.2 Právního stanoviska), tedy majetek by nadále zůstal ve vlastnictví obce, mohl by jej DSO za účelem založení právnické osoby použít, pouze pokud by to bylo v souladu s majetkovými právy, která na něj členská obec dle stanov DSO přenesla. Zároveň by byl DSO povinen, v souladu s ustanovením § 85 Obecního zřízení, získat i souhlas zastupitelstva obce, jejíž majetek vložený do DSO by měl být použit jako vklad do základního kapitálu nové kapitálové společnosti (blíže viz čl. 2.3 tohoto manuálu).

Obecné schéma založení nové kapitálové společnosti (ať již společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti), bez ohledu na osobu zakladatele, je následující:

1. sepsání zakladatelského dokumentu,
2. splacení základního kapitálu a prohlášení správce vkladů,
3. získání živnostenských oprávnění a
4. podání návrhu na zápis do obchodního nebo jiného rejstříku.

²⁾ Schneiderová, Ivana, Majetek krajů, měst, obcí, DSO a příspěvkových organizací, ACHA obec účtuje 2010.

2.1.1 Sepsání zakladatelského dokumentu

Prvním krokem musí být vždy sepsání **zakladatelského dokumentu** (podle typu obchodní společnosti a počtu zakladatelů může být její název společenská smlouva, zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina). Akciová společnost pak povinně sepisuje také staty.

Zakladatelský dokument musí být vyhotoven vždy ve formě notářského zápisu.

Sepsání zakladatelského dokumentu je nejdůležitějším krokem v celém procesu zakládání společnosti, ve kterém budou určena práva a povinnosti společníků (akcionářů) a jejichž prostřednictvím dochází k dlouhodobému nastavení mechanismů vnitřního fungování společnosti, a to včetně procesu přijímání rozhodnutí a váhy jednotlivých společníků (akcionářů) v něm.

2.1.1.1 Obsah zakladatelského dokumentu společnosti s ručením omezeným

Obsah zakladatelských dokumentů je definován zákonem, přičemž mírně odlišné požadavky na ně klade ObchZ a Zákon o obchodních korporacích. Minimálním obsahem zakladatelských dokumentů tak jsou tyto údaje:

- a) firma a sídlo společnosti,
- b) určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- c) předmět podnikání (činnosti),
- d) výše základního kapitálu a výše vkladu každého společníka včetně způsobu a lhůty splácení vkladu,
- e) jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob, jakým jednají jménem společnosti,
- f) jména a bydliště členů první dozorčí rady, pokud se zřizuje a
- g) určení správce vkladu.

Zákon o obchodních korporacích pak přidává k výše uvedeným údajům významné doplnění, a to povinnost určení druhů podílů každého společníka a práv a povinností s nimi spojených, dovoluje-li společenská smlouva vznik různých druhů podílů. Právě na formulaci tohoto ustanovení je pak třeba klást obzvláštní důraz, když zejména jeho prostřednictvím lze flexibilně nastavit rozhodovací mechanismy ve společnosti podle specifických potřeb v rámci konkrétního integrovaného systému nakládání s odpady.

2.1.1.2 Obsah zakladatelského dokumentu akciové společnosti

Podrobnější požadavky na obsah zakladatelských dokumentů jsou pak kladeny na akciové společnosti, které musí obsahovat tyto údaje:

- a) firmu a předmět podnikání nebo činnosti,
- b) výši základního kapitálu,
- c) počet akcií, jejich jmenovitou hodnotu, určení, zda a kolik akcií bude znít na jméno nebo na majitele, anebo zda budou vydány jako zaknihované cenné papíry, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií, popřípadě údaj, zda jsou akcie imobilizovány,
- d) mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených,
- e) počet hlasů spojených s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě; mají-li být vydány akcie o různé jmenovité hodnotě, obsahují staty také počet hlasů vztahujících se k té které výši jmenovité hodnoty akcií a celkový počet hlasů ve společnosti,
- f) údaj o tom, který ze systémů vnitřní struktury společnosti byl zvolen (tedy zejména to zda bude orgánem společnosti jen správní rada nebo představenstvo a dozorčí rada) a pravidla určení počtu členů představenstva nebo dozorčí rady,
- g) údaje o tom, kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splácení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splácen,

- h) v jaké výši musí být splacen základní kapitál k okamžiku vzniku společnosti,
- i) tehdy, bude-li emisní kurs akcií plněn nepeněžitými vklady, jméno vkladatele, popis nepeněžitých vkladů, jakož i počet, jmenovitou hodnotu a druh akcií, které se za tento nepeněžitý vklad vydají, jejich formu nebo údaj, že budou vydány jako zaknihované cenné papíry, a určení znalce, který provede ocenění nepeněžitého vkladu,
- j) určení ceny nepeněžitých vkladů při založení společnosti,
- k) alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,
- l) údaj o tom, koho zakladatelé určují členy orgánů společnosti, kteří mají být podle stanov voleni valnou hromadou,
- m) určení správce vkladů a
- n) tehdy, mají-li být vydány akcie jako zaknihované cenné papíry, čísla majetkových účtů, na které mají být zaknihované akcie vydány.

Z výše uvedeného je zřejmé, že **zakladatelský dokument je skutečně stěžejním dokumentem existence a fungování společnosti a obsahuje značnou variabilitu řešení vztahů ve společnosti. Jeho důkladné a pečlivé sepsání je tak základním požadavkem řádného fungování společnosti.**

2.1.2 Splacení základního kapitálu a prohlášení správce vkladu

Základní kapitál společnosti je definován jako „souhrn všech vkladů.“ Z uvedené zákonné definice tedy vyplývá, že základní kapitál společnosti může být splacen dvěma základními způsoby, a to buď peněžitým nebo nepeněžitým vkladem, přičemž tento vklad musí dosahovat zákonem stanovené minimální výše – 200 000 Kč v případě společnosti s ručením omezeným a 2 000 000 Kč u akciové společnosti.³⁾

³⁾ Vklad musí být splacen ve lhůtě 5 let ode dne vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové povinnosti, před zápisem společnosti do obchodního rejstříku však musí být splaceno alespoň jeho 30%.

Od 1. ledna 2014 pak bude minimální výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným stanovena ve výši 1 Kč.

Zatímco u peněžitého vkladu nevznikají pochybnosti o jeho způsobilosti splatit základní kapitál, v případě vkladů nepeněžitých je vždy podmínkou, **aby jím byl výhradně pouze majetek, jehož hospodářská hodnota je zjistitelná a který může společnost hospodářsky využít ve vztahu k předmětu podnikání.** Vklady spočívající v závazcích týkajících se provedení prací nebo v poskytnutí služeb jsou zakázány.⁴⁾

Nejpozději zároveň se splacením vkladů, je třeba určit správce takto splacených vkladů, přičemž je možné ještě **před vznikem společnosti určit jako správce vkladu nebo jeho části také zakladatele pověřeného tím v zakladatelském dokumentu. Správou peněžitého vkladu může být též pověřena banka, i když není zakladatelem.**

Dle Zákona o obchodních korporacích pak může být správcem vkladů určena i jiná osoba. Nově je též stanovena povinnost splácet vklad na speciální bankovní účet.

Vlastnické právo ke vkladům přechází na společnost dnem jejího vzniku. **Vlastnické právo k nemovitosti nabývá společnost vkladem vlastnického práva do katastru nemovitostí na základě písemného prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem.** Jiné majetkové hodnoty, ke kterým se příslušné právo nabývá zápisem do zvláštní evidence, nabývá společnost až účinností tohoto zápisu.⁵⁾

⁴⁾ V této souvislosti jsme se zabývali také otázkou, zda by jako nepeněžitý vklad do společnosti mohl být připuštěn odpad, respektive závazek tento odpad v určitém množství a kvalitě společnosti dodávat, přičemž tento způsob splacení základního kapitálu byl zvažován zejména pro případ založení společnosti provozující zařízení na energetické zpracování odpadu. Důkladně jsme zejména zvažovali otázku, zda by bylo možné odpad kvalifikovat jako věc hospodářsky využitelnou pro společnost a to za situace, kdy hodnota samotného odpadu zařízení na energetické využití odpadu předávanému je záporná avšak zároveň je i nezbytnou komoditou pro jeho provoz. S ohledem na to, že hodnota nepeněžitého vkladu by musela být oceněna znalcem jako záporná, nebyla tak způsobilá plnit funkci vkladové povinnosti a vyjádřit vyšší podíl na společnosti, máme tak za to, že takový způsob plnění vkladové povinnosti není přípustný.

⁵⁾ *Zákon o obchodních korporacích pak stanoví speciální režim vkladové povinnosti i pro další vklady, a to ve svém § 15 a následujících.*

Povinností správce vkladu je vydat písemné prohlášení o splacení vkladu nebo jeho částí jednotlivými společníky, které se přikládá k návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

Hodnota jakéhokoli nepeněžitého vkladu musí být určena na základě posudku znalce jmenovaného za tím účelem soudem (§ 59 odst. 3 obchodního zákoníku).

Ohledně přípustnosti některých druhů a způsobů vkladu, zejména pak možnosti vkladů nepeněžitých plně odkazujeme na kapitolu 2.3 tohoto manuálu.

Právní úprava platná od 1. ledna 2014 zachovává povinnost ocenění majetku znalcem, odpadá však povinnost jeho určení soudem.

2.1.3 Živnostenská oprávnění

Podle druhu vykonávané činnosti by mělo být též požádáno o **vydání živnostenských oprávnění** v rozsahu vykonávané podnikatelské činnosti.

Při rozhodnutí o tom, zda společnost bude potřebovat pro svou činnost vydání živnostenských oprávnění či nikoli, je třeba nejprve vyhodnotit, zda bude v jejím případě naplněna definice provozování živnosti obsažená v § 2 Živnostenského zákona, kde je stanoveno, že **„živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.“**

Klíčovým pojmem této definice je přitom zejména provozování činnosti „za účelem dosažení zisku“. Pokud by tedy činnost prováděná společností měla být neziskového charakteru, nemusela by žádat o vydání živnostenského oprávnění.

Jak bylo již uvedeno výše, povinnost získání živnostenských oprávnění se týká i DSO, pokud by sám přímo vykonával podnikatelskou činnost.

Základním oprávněním, které je třeba pro provozování živnosti získat, je živnostenské oprávnění pro živnosti volné, kam patří také nakládání s odpady s výjimkou odpadů nebezpečných. K jejímu získání je třeba předložit tyto doklady:

- **Doklad o tom, že právnická osoba byla zřízena nebo založena**, pokud zápis do obchodního nebo obdobného rejstříku nebyl ještě proveden, anebo doklad o tom, že právnická osoba je zapsána do příslušného rejstříku, s výjimkou obchodního rejstříku, pokud byl již zápis proveden, výpis z rejstříku nesmí být starší než 3 měsíce,
- **Doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor, v nichž má právnická osoba na území České republiky sídlo**, není-li ohlašovaná adresa sídla již zapsána v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci. K doložení právního důvodu pro užívání prostor postačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru, kde jsou prostory umístěny, případně prohlášení osoby oprávněné nemovitostí, bytem nebo nebytovým prostorem jinak nakládat, že s umístěním souhlasí.

S ohledem na charakter určitých činností vykonávaných v rámci naplňování účelu ISNO, je pravděpodobné, že bude třeba také požádat o získání živnostenských oprávnění pro podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady a koncesované živnosti nákladní silniční motorová doprava.

V případě vázaných živností a živností koncesované, je pak vždy třeba předložit, krom dokladů předkládaných u živností volných také:

- doklad prokazující odbornou způsobilost odpovědného zástupce,
- prohlášení odpovědného zástupce, že souhlasí s ustanovením do funkce.⁶⁾

Nákladní silniční motorová doprava

- případě provozování silniční motorové dopravy je dále třeba doložit odbornou způsobilost dokladem o složení zkoušky o odborné způsobilosti před místně příslušným krajským úřadem a
- finanční způsobilost, která se prokazuje zpravidla zahajovací rozvahou nebo zahajovacím přehledem obchodního majetku.

⁶⁾ Podpis na prohlášení musí být úředně ověřen, neučinil-li odpovědný zástupce prohlášení osobně před živnostenským úřadem.

Podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady

- Pro tuto živnost je nezbytné doložit vzdělání a praxi v oboru⁷⁾,

Z uvedeného je zřejmá důležitost odpovědného zástupce, kterého musí mít právnická osoba pro všechny činnosti, které spadají pod živnosti vázané nebo koncesované, přičemž zpravidla pro každou živnost je třeba mít jiného odpovědného zástupce.

Správní poplatek za ohlášení živnosti, bez ohledu na jejich počet, činí 1 000 Kč.

2.1.4 Podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku

Návrh na zápis do obchodního rejstříku se podává u místně příslušného krajského soudu, a to do 90 dnů od založení společnosti, tj. od sepsání zakladatelského dokumentu.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku, musí být doložen listinami, které mají být do obchodního rejstříku zapsány.

Kromě zakladatelské listiny a dalších výše uvedených listin (doklady o splacení základního kapitálu) a v případě akciové společnosti i stanov musí osoby zapisované do obchodního rejstříku předložit také čestné prohlášení členů statutárních orgánů o tom, že:

jsou plně způsobilí k právním úkonům,

splňují podmínky provozování živnosti podle § 6 zákona o živnostenském podnikání, (dosáhli věku 18 let, jsou způsobilí k právním úkonům a bezúhon-

⁷⁾ Za postačující vzdělání a praxi k prokázání odborné způsobilosti odpovědného zástupce je považováno:

- vyšší odborné vzdělání a 1 rok praxe v oboru, nebo
- vyšší odborné vzdělání v technickém nebo přírodovědném oboru vzdělání a 3 roky praxe v oboru, nebo
- střední vzdělání s maturitní zkouškou v technickém nebo přírodovědném oboru vzdělání a 3 roky praxe v oboru, nebo
- osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a 4 roky praxe v oboru.

ní), a nenastala u nich skutečnost, jež je překážkou provozování živnosti dle § 8 zákona o živnostenském podnikání⁸⁾, přičemž tyto překážky souvisejí zejména s dřívějším konkursem, insolvenčním řízením, nebo uloženým trestem (sankcí).

splňují podmínky podle § 38l obchodního zákoníku, tedy zejména že daná osoba nevykonávala srovnatelnou funkci v právnické osobě, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz;

Je-li jmenován prokurista, je třeba též doložit, že také on splňuje podmínky podle ustanovení § 38l obchodního zákoníku.

⁸⁾ Za překážky provozování živnosti ve smyslu § 8 Živnostenského zákona jsou považovány tyto okolnosti:

- Živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz, ode dne
  - prodeje podniku jedinou smlouvou v rámci zpeněžení majetkové podstaty v době běhu lhůty podle insolvenčního zákona,
  - nabytí právní moci rozhodnutí, kterým soud ukončil provozování podniku nebo ode dne určeného v tomto rozhodnutí jako den ukončení provozování podniku.
- Živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení. Živnost dále nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů. Byl-li konkurz zrušen z jiného důvodu, překážka provozování živnosti uvedená v odstavci 1 odpadá právní mocí rozhodnutí o zrušení konkursu. Živnostenský úřad může prominout překážku uvedenou ve větě první nebo druhé, jestliže dlužník prokáže, že u něho jsou splněny předpoklady pro řádné plnění povinností při podnikání a pro řádné plnění finančních závazků.
- Jestliže soud v insolvenčním řízení nařídil předběžné opatření, jímž fyzickou nebo právnickou osobu, jejíž úpadek nebo hrozící úpadek se v tomto řízení řeší, omezil v nakládání s majetkovou podstatou, může taková osoba učinit úkony související se vznikem, změnou nebo zrušením živnostenského oprávnění jen s písemným souhlasem předběžného insolvenčního správce.
- V průběhu insolvenčního řízení může fyzická nebo právnická osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz, činit úkony související se vznikem, změnou nebo zrušením živnostenského oprávnění jen s písemným souhlasem insolvenčního správce.
- Fyzická nebo právnická osoba, které byl soudem nebo správním orgánem uložen trest nebo sankce zákazu činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru (§ 7 odst. 4 živnostenského zákona), nemůže po dobu trvání tohoto zákazu tuto živnost provozovat. Jedná-li se o živnost volnou, nemůže tato osoba provozovat činnost v rámci živnosti volné, na kterou se vztahuje trest nebo sankce zákazu činnosti, a to po dobu trvání tohoto zákazu; provozování ostatních činností v rámci živnosti volné zůstává nedotčeno.
- Živnost nemůže provozovat podnikatel, kterému bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3 živnostenského zákona. Podnikatel může ohlásit ohlašovací živnost nebo požádat o udělení koncese v oboru nebo příbuzném oboru nejdříve po uplynutí 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění; to neplatí, jedná-li se o zrušení živnostenského oprávnění podle § 58 odst. 3 živnostenského zákona na věty poslední, nebo stanoví-li tak zvláštní právní předpis. Žádost o udělení koncese v jiném oboru může podnikatel podat nejdříve po uplynutí 1 roku od právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění.

2.1.5 Časová a finanční náročnost založení

Soudní poplatek za zápis společnosti s ručením omezeným je 6 000 Kč, u akciové společnosti činí tento poplatek 12 000 Kč. Lhůta pro zápis společnosti ode dne podání návrhu je 5 pracovních dní.

Správní poplatek za zisk živnostenského oprávnění je 1 000 Kč, a to bez ohledu na jejich počet.

Po založení společnosti, je třeba neopomenout povinnosti nově založeného subjektu vůči příslušnému finančnímu úřadu a správě sociálního zabezpečení.

2.1.6 Zánik účasti společníka ve společnosti

Nejpřísněji jsou pravidla pro vystoupení společníka ze společnosti určena v případě společnosti s ručením omezeným. Ačkoli Zákon o obchodních korporacích vnáší jisté, avšak velmi úzké, výjimky ke stávajícímu zakotvenému principu zákazu vystoupení společníka ze společnosti, zachovává zákon i do budoucna tyto možnosti zániku účasti společníka ve společnosti:

- dohoda o ukončení účasti společníka ve společnosti všech společníků,
- vyloučení společníka soudem, pokud ten porušuje zvláště závažným způsobem své povinnosti,
- zrušení účasti společníka soudem nelze-li na společníkovi spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval,
- převod obchodního podílu na jiného společníka nebo třetí osobu. Podmínky převodu mohou být upraveny v zakladatelském dokumentu, v opačném případě se uplatní zákonné pravidlo, že převod lze učinit pouze se souhlasem valné hromady,
- snížení základního kapitálu.

Z uvedených zákonných možností tak vyplývá praktická nemožnost jednostranného vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným a nezbytnost předchozí dohody s ostatními společníky.

V případě akciové společnosti je naopak zákonem předpokládána možnost volné převoditelnosti akcie na jméno. Tato volná převoditelnost však může být omezena stanovami, tedy pro realizaci převodu mohou být stanoveny podmínky. Převoditelnost akcií nesmí být však zcela vyloučena. Pro úplnost dodáváme, že u akcií na majitele není převoditelnost akcií jakkoli limitována, jejich vydání však v daném případě neočekáváme.

Při zániku účasti společníka ve společnosti za trvání společnosti jinak než převodem podílu nebo udělením příklepu v řízení o výkonu rozhodnutí vzniká společníkovi právo na vypořádání (vypořádací podíl). Výše vypořádacího podílu se stanoví ke dni zániku účasti společníka ve společnosti z vlastního kapitálu zjištěného z mezitímní, řádné nebo mimořádné účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti, pokud společenská smlouva nestanoví, že se má zjistit z čistého obchodního majetku na základě posudku znalce ustanoveného obdobně podle § 59 odst. 3. Vypořádací podíl se vyplácí v penězích, neplyne-li ze společenské smlouvy nebo stanov něco jiného.

2.1.7 Vstup nového společníka (akcionáře) do společnosti

Nový společník může do společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti vstoupit na základě jednoho ze dvou uvedených způsobů:

- převodem obchodního podílu respektive akcií ze strany stávajícího společníka / akcionáře nebo
- převzetím vkladové povinnosti při zvyšování základního kapitálu na základě rozhodnutí valné hromady.

Pro úpravu způsobu vstupu nového společníka respektive akcionáře do společnosti jsou pak kromě zákona významná i jednotlivá ustanovení zakladatelských dokumentů respektive stanov společnosti, když některé otázky související se vstupem nového společníka (akcionáře) do kapitálové společnosti jsou vyhrazeny právě zde obsažené úpravě.

3.1 Organizační struktura zajištění plnění určitých činností v rámci ISNO

Jak bylo konstatováno na začátku tohoto manuálu, organizační struktura zajištění plnění některých činností v rámci Integrovaného systému nakládání s odpady může být rovněž realizována prostřednictvím některého z následujících schémat:

- Dobrovolný svazek obcí bude vykonávat všechny činnosti v rámci ISNO přímo nebo prostřednictvím dodavatelů vybraných v zadávacích řízeních.
- Dobrovolný svazek obcí založí dceřinou kapitálovou obchodní společnost ovládanou DSO, která bude sama vykonávat určité nebo i kompletní činnosti v rámci ISNO.
- Obce založí vedle DSO i kapitálovou obchodní společnost, mezi něž rozdělí výkon činností v rámci ISNO.
- Obce založí kapitálovou obchodní společnost, která bude sama vykonávat veškerou činnost v rámci ISNO, nebo bude tuto činnost plnit prostřednictvím dalších dodavatelů.

V rámci výše uvedeného schématu je tedy zejména třeba zvolit, jakým způsobem budou služby poskytovány, zda právnickou osobou založenou přímo obcemi nebo na základě vícestupňové struktury. Zvolit je pak třeba také, kterou z výše uvedených právnických osob za daným účelem využít.

Při zodpovězení shora uvedených otázek je třeba zohlednit zejména tyto faktory:

- DSO a akciová společnost nabízejí velmi pružný způsob změny vlastnické struktury společnosti, který však může být omezen stanovami a přesně nastaven v rámci zakladatelských dokumentů. V případě akciové společnosti však nemůže být takový převod zcela vyloučen. U DSO je pak třeba dbát na to, aby zvolené řešení vystoupení nebo přistoupení, případně vyloučení obce z DSO bylo zvoleno nediskriminačně a odůvodnitelně.

- Naproti tomu právní úprava společnosti s ručením omezeným zachovává striktní pravidla pro změny členské struktury jednostranným jednáním.
- **S ohledem na to, že časté změny v členské struktuře nejsou žádoucí, ale někdy budou zřejmě nevyhnutelné** (ať již z vůle členské obce nebo právnické osoby například v případě neplnění svých členských povinností), **je důležité, aby vystoupení nebo jiné ukončení členství co nejméně ovlivnilo chod společnosti a naplňování její činnosti.**

S ohledem na právě uvedené by pak bylo dle našeho názoru ideální, aby **předmětná společnost měla jediného akcionáře, což by bylo umožněno právě v případě dvoustupňové organizace.** Pokud by mateřskou společností byl DSO, mohl by si „zcela“ volně nastavit mechanismy pro přijímání svých členů i jiných rozhodnutí a sám by vykonával svá členská / akcionářská práva v dceřiné společnosti. Jím zřízená právnická osoba by pak fungovala a vykonávala svou činnost bez ohledu na změny v členské struktuře své mateřské společnosti.

Dvoustupňová organizace by také umožnila jednotlivým členským obcím osvobodit se od běžné agendy při plnění určitých činností v rámci ISNO a účastnit se pouze strategických rozhodnutí, přijímaných v rámci struktur mateřské společnosti. Toto by mohla být zejména výhoda pro malé obce, které nemají dostatečné personální a administrativní kapacity. Řízení dceřiné společnosti by pak mohlo být svěřeno do rukou profesionálního managementu s tím, že však není jakkoli omezena možnost přímé účasti představitelů členských obcí nejen v dozorčích ale též exekutivních orgánech dceřiné společnosti.

Takto zvolenou dvoustupňovostí by bylo také dosaženo omezení možného nárazového vlivu volebního cyklu na plnění činnosti v rámci ISNO.

Nevýhodou by naopak mohla být několikastupňovost rozhodování, když v určitých situacích, zejména v závislosti na úpravě obsažené v zakladatelských dokumentech a nastavení vzájemných smluvních vztahů, by o jedné záležitosti muselo být přijato rozhodnutí na všech třech stupních (obec, DSO / mateřská kapitálová společnost, dceřiná kapitálová společnost).

Tuto záležitost lze však do značné míry eliminovat, resp. omezit na minimum případů, a to vhodným nastavením vnitřních mechanismů všech subjektů zapojených do plnění činností v rámci ISNO.⁹⁾

Zákon nevylučuje, tedy umožňuje, aby DSO zakládal další právnické osoby, v námi zvažovaném případě pak obchodní společnosti. V takovém případě je však třeba upozornit na určité komplikace, které s takovým uspořádáním vztahů, mohou souviset.

Shrnutí

Jak je z manuálu patrné, dokument má sloužit k získání přehledu povinností a náležitostí spojených se založením a činností právnických osob plnících činností v rámci integrovaného systému nakládání s odpady.

Jak je z výše uvedeného zřejmé, zákonná úprava všech tří probíraných právnických osob umožňuje velmi individuální nastavení jejich vnitřních procesů, s tím, že největší volnost je ponechána zákonem v případě dobrovolných svazků obcí.

Největší díl pozornosti je při zakladatelském jednání třeba věnovat důslednému sepsání zakladatelských dokumentů a stanov těchto právnických osob a využít tak podle potřeb členských obcí všech možností, které zákon připouští, k vytvoření celkově vyvážených, funkčních a administrativně nezatěžujících vnitřních pravidel všech subjektů zapojených do naplňování vybraných povinností a činností souvisejících s realizací veřejné služby (hospodaření s komunálními a dalšími odpady z obcí) v rámci ISNO. Speciálně v případě dobrovolných svazků obcí, kde je stávající právní úprava poměrně kusá, je tomuto úkolu třeba přiložit obzvláštní důležitost.

S ohledem na zájem na řádný a nerušený chod společnosti lze doporučit zvážit také výstavbu víceúrovňové struktury organizace při naplňování určených činností v rámci ISNO.

⁹⁾ Kupříkladu vložený majetek může být ihned na počátku svěřen do dlouhodobého užívání dceřiné společnosti, s tím, že pouze ve výjimečných případech stanovených zákonem (§ 85 Obecního zřízení) by bylo třeba dispozice s ním schválit i ze strany obce, která tento majetek do DSO vložila.

Zpracovatel:

Institut pro udržitelný rozvoj měst a obcí, o.p.s.

ve spolupráci s advokátní kanceláří KF Legal, s.r.o.

za finanční podpory

Nadačního fondu Svazu měst a obcí České republiky

na podporu místní samosprávy

červen 2013

